

Пенькова Н. Є., старший викладач кафедри військового навчання та виховання Національної академії Національної гвардії України (м. Харків)

ПРОГНОЗУВАННЯ РІВНЯ ЦІЛЬОВОЇ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ДО СЛУЖБОВО-БОЙОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ПРОЦЕСІ ПРОВЕДЕННЯ АНТИТЕРОРИСТИЧНОЇ ОПЕРАЦІЇ З ВИКОРИСТАННЯМ МЕТОДУ ЕКСПЕРТНОЇ ОЦІНКИ

За допомогою методу експертної оцінки розроблено шкалу визначення рівня цільової психологічної готовності військовослужбовців Національної гвардії України до службово-бойової діяльності у процесі проведення антитерористичної операції. Для прогнозування рівня психологічної готовності особового складу до службово-бойової діяльності в умовах проведення антитерористичної операції запропоновані рівняння регресії військовослужбовців з різним соціально-професійним статусом.

Ключові слова: психологічна готовність, цільова модель, військовослужбовець, антитерористична операція, експертна оцінка.

С помощью метода экспертной оценки разработана шкала определения уровня целевой психологической готовности военнослужащих Национальной гвардии Украины к служебно-боевой деятельности в процессе проведения антитеррористической операции. Для прогнозирования уровня психологической готовности личного состава к служебно-боевой деятельности в условиях проведения антитеррористической операции предложены уравнения регрессии военнослужащих с разным социально-профессиональным статусом.

Ключевые слова: психологическая готовность, целевая модель, военнослужащий, антитеррористическая операция, экспертная оценка.

Постановка проблеми. Готовність до діяльності в екстремальних ситуаціях – одна з найважливіших умов забезпечення особистої безпеки кожної людини і суспільства в цілому. Сьогодні ця проблема стає найактуальнішою у зв'язку з проведенням антитерористичної операції (АТО) на сході України, в якій військовослужбовці Національної гвардії України (НГУ) приймають безпосередню участь. Тенденція збільшення кількості різних загроз обумовлює необхідність формування в особового складу навичок безпечної поведінки та психологічної готовності до дій в умовах проведення антитерористичної операції. Так, за даними Президента України, на 01.03.2015 р. під час виконання службово-бойових завдань при проведенні АТО загинуло 1549 військовослужбовців, більше 5600 осіб отримали поранення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. За даними досліджень багатьох вчених (А. Анцупов, В. Бодров, С. Головін, А. Деркач, Л. Макшанцева, І. Приходько, Є. Романова та ін.) одним із засобів якісної оцінки рівня психологічної готовності особистості (ПГО) до діяльності може бути експертна оцінка [1-7]. Вона може спиратися на аналіз результатів діяльності, її кількісних показників та оцінок якості або на особисту

співбесіду експерта з оцінюваною особою. Обидва підходи вимагають дуже високої кваліфікації експерта, в іншому випадку їх застосування призводить до значних суб'єктивних спотворень отриманих результатів.

Мета статті – розробити шкалу експертної оцінки для визначення рівня цільової психологічної готовності військовослужбовців до СБД при проведенні АТО та за допомогою регресійного аналізу запропонувати рівняння регресії для прогнозування рівня психологічної готовності військовослужбовців з різним соціально-професійним статусом.

Виклад основного матеріалу. Для визначення рівня ПГО військовослужбовця НГУ до СБД у процесі проведення АТО була розроблена шкала експертної оцінки для визначення їх рівня з урахуванням узагальнення експертних оцінок. Ця шкала складається, як і модель цільової психологічної готовності, з п'яти блоків, які повторюють структуру моделі та мають такі ж назви компонентів: «Мотивація обов'язку», «Професійна витривалість», «Професійне співробітництво», «Професійна компетентність», «Самомобілізація» (на кожен блок по 10 тверджень, всього 50 тверджень). У якості експертів виступили: командири взводів, заступники командирів

рот по роботі з особовим складом, командири рот, загальна кількість яких склала 36 осіб. У дослідженні взяли участь офіцери, військовослужбовці військової служби за контрактом та військовослужбовці строкової служби (останні виконували службово-бойові завдання (СБЗ) на першому та другому етапі АТО) військових частин 3005, 3017, які приймали безпосередню участь у проведенні АТО, загальна кількість респондентів склала 126 осіб.

Для того, щоб оцінити, наскільки отримані експертні оцінки вдало характеризують особистісні риси досліджуваних військовослужбовців НГУ, що забезпечують їх цільову ПГО до діяльності в умовах проведення АТО, був здійснений кореляційний аналіз для порівняння даних наступної психодіагностичної тестової батареї з використанням таких методик: «Вивчення мотиваційного профілю особистості» (автори Ш. Річі, П. Мартін); «Локус контролю» (у модифікації Є.Г. Ксенофонтової); «Діагностика мотивації прагнення до успіху і уникнення невдач» (автор Т. Елерс); «Вольової регуляції особистості» (автори М. Гукін, Г. Міхальченко); багаторівневий особистісний опитувальник «Адаптивність» (автор А. Маклаков); «Короткий орієнтувальний тест» (адаптація тесту Вандерліка); «Стиль саморегуляції поведінки» (автор В. Моросанова); багатофакторного дослідження особистості Р. Кеттелла.

Отримані результати кореляційного аналізу показали, що показники **першого компонента «Мотивація обов'язку»** експертної оцінки мають прямі значущі кореляційні зв'язки зі шкалами: «Потреба в хороших умовах роботи і комфортному навколишньому оточенні» ($r_s=0,352$, $p\leq 0,01$), «Потреба у чіткому структуруванні роботи, наявності зворотного зв'язку та інформації» ($r_s=0,371$, $p\leq 0,01$), «Потреба в соціальних контактах» ($r_s=0,291$, $p\leq 0,05$), «Потреба формувати і підтримувати довгострокові, стабільні взаємини» ($r_s=0,260$, $p\leq 0,05$), «Потреба в завоюванні визнання з боку інших людей» ($r_s=0,375$, $p\leq 0,01$), «Потреба ставити для себе сміливі, складні цілі і досягати їх» ($r_s=0,339$, $p\leq 0,01$), «Потреба у самовдосконаленні» ($r_s=0,270$, $p\leq 0,05$), «Потреба в цікавій, суспільно корисній праці» ($r_s=0,263$, $p\leq 0,05$) методики «Вивчення мотиваційного профілю особистості» (автори Ш. Річі, П. Мартін);

«Прагнення до професійного успіху» ($r_s=0,391$, $p\leq 0,01$) та «Прагнення до уникнення невдач» ($r_s=0,264$, $p\leq 0,05$) за методикою Т. Елерса. Шкали методики «Локус контролю» (модифікація Є. Г. Ксенофонтової) «Загальна інтернальність» ($r_s=0,344$, $p\leq 0,01$), «Інтернальність у судженнях про життя взагалі» ($r_s=0,291$, $p\leq 0,05$), «Інтернальність у сфері досягнень» ($r_s=0,357$, $p\leq 0,01$), «Інтернальність у професійній діяльності» ($r_s=0,363$, $p\leq 0,01$), «Професійно-соціальний аспект інтернальності» ($r_s=0,374$, $p\leq 0,01$), «Професійно-процесуальний аспект інтернальності» ($r_s=0,291$, $p\leq 0,05$), «Компетентність у сфері міжособистісних відносин» ($r_s=0,335$, $p\leq 0,01$), «Інтернальність у сфері здоров'я» ($r_s=0,260$, $p\leq 0,05$), «Готовність до діяльності, пов'язаної з подоланням труднощів» ($r_s=0,396$, $p\leq 0,01$), «Готовність до самостійного планування, здійснення діяльності і відповідальності за неї» ($r_s=0,379$, $p\leq 0,01$) також мають прямий кореляційний зв'язок з компонентом «Мотивація обов'язку» експертної оцінки.

Отже, на думку експертів, цільова ПГО до СБД при проведенні АТО зумовлена розвитком високих показників мотиваційного блоку якостей. Мотивація військовослужбовців НГУ полягає у чіткому визначенні мети та формуванні повної відданості їй. Вони прагнуть незалежності та самовдосконалення, оцінюючи свою роботу саме з таких позицій, що вимагає від них вміння співвідносити те, до чого вони прагнуть, з тим, що необхідно, адже прагнення до цікавої і корисної роботи має більшу важливість, ніж інші чинники мотивації. Таким чином, завдання командирів військової частини полягає в тому, щоб організувати діяльність в умовах проведення АТО таким чином, де військовослужбовці могли б сприймати її як суспільно необхідну і корисну, інакше інші мотиваційні чинники будуть діють не на повну силу. Високий рівень цільової ПГО військовослужбовців до цієї діяльності асоціюється також з мотивацією на досягнення успіху, тобто досягнення мети з середнім рівнем ризику для життя та помірними надіями на успіх. Отже, для послаблення установки на захист, тобто мотивації на уникнення невдач, необхідним є досягнення безпечного результату при ризикованій поведінці.

Питання психології

Показники **другого компоненту** експертної оцінки «**Професійна витривалість**» мають прямий кореляційний зв'язок зі шкалами «Організація діяльності» ($r_s=0,341$, $p \leq 0,01$), «Рішучість» ($r_s=0,351$, $p \leq 0,01$), «Наполегливість» ($r_s=0,274$, $p \leq 0,05$), «Самовладання» ($r_s=0,339$, $p \leq 0,01$) та загальним показником методики «Вольова регуляція особистості» (автор М. Гуткін, Г. Міхальченко). Отже, на думку експертів, розвиток цільової ПГО військовослужбовців НГУ до СБД в умовах проведення АТО обумовлений високим рівнем таких вольових якостей, як: рішучість, наполегливість, самовладання, тобто здатність з належним рівнем усвідомлення та почуття реальності виявляти для себе цілі, шляхи та засоби їх досягнення.

Третій компонент експертної оцінки «**Професійне співробітництво**» має прямі кореляційні зв'язки зі шкалами «Поведінкова регуляція» ($r_s=0,270$, $p \leq 0,05$), «Комунікативний потенціал» ($r_s=0,376$, $p \leq 0,01$), «Моральна нормативність» ($r_s=0,349$, $p \leq 0,01$) та «Адаптивність» ($r_s=0,344$, $p \leq 0,01$) багаторівневого особистісного опитувальника «Адаптивність (МЛЮ-АМ)» (автор А. Маклаков), а також з «Комунікативним» блоком ($r_s=0,341$, $p \leq 0,01$) методики багатофакторного дослідження особистості Р. Кеттелла. Таким чином, високий рівень комунікативних якостей та нервово-психічної стійкості, адаптивних здібностей, а також неконфліктність, висока самооцінка, адекватне сприйняття дійсності, високий рівень соціалізації, адекватна оцінка своєї ролі в колективі, орієнтація на дотримання загальноприйнятих норм поведінки – всі ці якості, на думку експертів, сприяють розвитку третього компоненту цільової ПГО військовослужбовців НГУ до СБД в умовах проведення АТО.

Четвертий компонент експертної оцінки «**Професійна компетентність**» має прямі кореляційні зв'язки з методикою «Короткий орієнтувальний тест» в адаптації тесту Вандерліка ($r_s=0,334$, $p \leq 0,01$) та з

«Інтелектуальним» блоком ($r_s=0,356$, $p \leq 0,01$) методики багатофакторного дослідження особистості Р. Кеттелла. Отже, професійна компетентність військовослужбовців, як складова їх цільової ПГО до СБД в умовах АТО, на думку експертів, асоціюється з високим розвитком когнітивної сфери військовослужбовців, що сприяє подальшому розвитку пізнавальної діяльності.

Показники **п'ятого компонента** експертної оцінки «**Самомобілізація**» мають прямі кореляційні зв'язки зі шкалами методики «Стиль саморегуляції поведінки (ССП-98)» (автор В. Моросанова): «Планування» ($r_s=0,279$, $p \leq 0,05$), «Програмування» ($r_s=0,364$, при $p \leq 0,01$), «Оцінка результатів» ($r_s=0,349$, $p \leq 0,01$), «Самостійність» ($r_s=0,377$, $p \leq 0,01$), «Гнучкість» ($r_s=0,353$, $p \leq 0,01$) та загальним рівнем саморегуляції ($r_s=0,390$, $p \leq 0,01$). Отже, експерти зазначають, що самомобілізація сприяє розвитку цільової ПГО військовослужбовців завдяки сформованості індивідуальної системи усвідомленої саморегуляції довольної активності особистості: сформованій потребі в усвідомлюваному плануванні діяльності, потребі продумувати способи своїх дій та поведінки для досягнення визначених цілей, індивідуальному розвитку й адекватності оцінки себе та результатів своєї діяльності та поведінки, сформованості регуляторної гнучкості, тобто здатності перебудовувати, вносити корективи в систему саморегуляції при зміні зовнішніх та внутрішніх умов; автономності в організації активності, здатності самостійно планувати діяльність і поведінку, організувати роботу з досягнення висунутої мети, контролюючи хід її виконання.

Нормування експертної оцінки рівня цільової ПГО здійснювалось окремо для офіцерів, військовослужбовців військової служби за контрактом та військовослужбовців строкової служби, ці дані наведені у таблиці 1.

Таблиця 1

Норми експертної оцінки рівня цільової психологічної готовності військовослужбовців НГУ (бали)

Рівень цільової психологічної готовності	Офіцери	Військовослужбовці військової служби за контрактом	Військовослужбовці строкової служби
Високий	343-256	343-211	343-241
Середній	255-225	210-180	240-215
Низький	224-0	179-0	214-0

Для прогнозування цільової ПГО у військовослужбовців НГУ до СБД в умовах проведення АТО було проведено регресійний аналіз. За його результатами було складено наступне рівняння регресії для прогнозування цільової психологічної готовності офіцерів НГУ до СБД в умовах проведення АТО:

Психологічна готовність офіцерів = $27,473 - 1,564 M8 + 0,963 M9 + 2,176 M11 + 2,913 OAP + 5,698 MD - 4,121 B + 2,003 E + 6,370 F + 2,861 G - 5,831 I - 9,451 M - 1,726 N - 1,375 O - 2,082 Q1 - 4,566 Q2 + 8,567 In - 2,675 PC + 8,961 Ic - 6,627 Iz - 4,628 G + 4,504 MDU + 1,498 C + 0,591 B + 0,225$, (1.1)

де 27,473 – константа, M8 – «Потреба у впливовості і владі, прагнення керувати іншими», M9 – «Потреба у розмаїтті, перервах і стимуляції, прагнення уникати рутини», M11 – «Потреба у самовдосконаленні, рості і розвитку як особистості» (методика Ш. Річі, П. Мартіна), OAP – «Особистісний адаптаційний потенціал» (методика А.Г. Маклакова), «MD» – «Самооцінка», «B» – «Інтелект», «E» – «Підпорядкованість-домінантність», «F» – «Стриманість-експресивність», «G» – «Низька нормативність поведінки-висока нормативність поведінки», «I» – «Жорсткість-чутливість», «M» – «Практичність-мрійливість», «N» – «Прямолінійність-дипломатичність», «O» – «Спокій-тривожність», «Q1» – «Консерватизм-радикалізм», «Q2» – «Конформізм-нонконформізм» (методика Р. Кеттелла), «In» – «Інтернальність у сфері невдач», «PC» – «Професійно-соціальний аспект інтернальності», «Ic» – «Інтернальність у сфері сімейних стосунків», «Iz» – «Інтернальність у сфері здоров'я» (методика «Локус контролю» (у модифікації Є.Г. Ксенофтової)), «G» – «Гнучкість» (опитувальник В. Моросанової), «MDU» – «Мотивація досягнення успіху» (методика «Діагностика особистості на мотивацію до успіху» Т. Елерса), «C» – «Ціннісно-сміслова організація особистості», «B» – «Загальний показник вольової організації особистості» (методика М. С. Гуткіна, Г. Ф. Міхальченко), 0,225 – похибка прогнозування (не використовується у розрахунках цільової психологічної готовності офіцерів).

Отже, позитивний вклад в розвиток цільової психологічної готовності офіцерів НГУ до СБД при проведенні АТО чинять: хороші адаптаційні здібності, адекватна самооцінка, самостійність та наполегливість

у досягненні мети, сформовані міжособистісні стосунки з родиною, висока мотивація до досягнення успіху, морально-етичні, особистісні цінності, високий рівень вольової організації особистості, прагнення уникати рутини у СБД, потреба у самовдосконаленні, розсудливість та обережність при виконанні поставлених СБЗ, відповідальність за власні невдачі. Негативний внесок обумовлений: потребою у впливовості та владі, вузькістю інтелектуальних інтересів, надмірною чутливістю та мрійливістю, емоційністю та недисциплінованістю, високим рівнем особистісної тривожності, сумнівами щодо нових ідей та принципів, залежністю від вимог та думок групи, недостатнім розвитком навичок забезпечення процесу СБД та регуляторної гнучкості й інтернальності у сфері здоров'я.

На основі цих даних можемо описати офіцера НГУ з високим рівнем сформованості цільової психологічної готовності як: самостійного у діях і мисленні, який чітко усвідомлює завдання та цілі діяльності, комунікативно-компетентного фахівця, що має високу працездатність, прагнучого до самовдосконалення за рахунок обраної професії, сміливого, вольового, що усвідомлює сенс життя взагалі та конкретної діяльності зокрема.

Проведений регресійний аналіз дозволив скласти наступне рівняння регресії для прогнозування цільової ПГО у військовослужбовців військової служби за контрактом НГУ до СБД в умовах проведення АТО:

Психологічна готовність військовослужбовців за контрактом = $489,011 - 0,192 M5 - 0,982 M6 - 0,388 M7 + 1,364 M8 + 0,431 M10 - 0,489 A - 9,331 E - 6,771 F + 0,689 G + 2,704 L - 1,179 N - 3,872 Q1 + 4,784 Q3 + 2,288 Cszv + 2,080 MK - 3,326 Pl - 4,454 Pr - 6,988 Op + 4,537 MDU - 2,247 Ip - 0,557 B + 0,263$, (1.2)

де 489,011 – константа, M5 – «Потреба формувати і підтримувати довгострокові, стабільні взаємини, що припускає значну ступінь близькості взаємин, довірливості», M6 – «Потреба в завоюванні визнання з боку інших людей, в тому, щоб оточуючі цінували заслуги, досягнення та успіхи індивідуума», M7 – «Потреба ставити для себе сміливі, складні цілі і досягати їх», M8 – «Потреба у впливовості і владі, прагнення керувати іншими», M10 – «Потреба бути креативним, думаючим працівником, відкритим для нових ідей» (методика Ш. Річі, П. Мартіна),

Питання психології

«А» – «Замкнутість-товариськість», «F» – «стриманість-експресивність», «E» – «Підпорядкованість-домінантність», «G» – «Низька нормативність поведінки-висока нормативність поведінки», «L» – «Жорсткість-чутливість», «N» – «Прямолінійність-дипломатичність», «Q1» – «Консерватизм-радикалізм», «Q3» – «Низький самоконтроль-високий самоконтроль» (методика Р. Кеттелла), «Ссзв» – «Схильність до самозвинувачення», «МК» – «Компетентність в сфері міжособистісних стосунків» (методика «Локус контролю» (у модифікації Є. Г. Ксенофонтової)), «Пл» – «Планування», «Op» – «Оцінювання результатів» (опитувальник В. Моросанової), «МДУ» – «Мотивація досягнення успіху» (методика «Діагностика особистості на мотивацію до успіху» Т. Елерса), «Ip» – «Інтегральний показник загальних розумових здібностей» (тест Вандерліка), «В» – «Загальний показник вольової організації особистості» (методика М.С. Гуткіна, Г.Ф. Міхальченко), 0,263 – похибка прогнозування (не використовується у розрахунках цільової ПГО у військовослужбовців за контрактом).

Як бачимо з рівняння регресії, позитивний вклад у розрахунок цільової ПГО у військовослужбовців військової служби за контрактом НГУ чинять: чутливість, високий самоконтроль, нормативність поведінки, компетентність в сфері міжособистісних відносин, висока вольова організація, потреба у впливовості і владі, потреба бути креативним, думаючим військовослужбовцем, відкритим для нових ідей. Негативний внесок чинять: недовіра, експресивність, доміантність, радикалізм, потреба в завоюванні визнання з боку інших людей, недостатній професійний досвід щодо вирішення складних службових завдань, вузькість інтелектуальних інтересів.

На основі цих даних можемо описати військовослужбовця військової служби за контрактом НГУ з високим рівнем сформованості цільової психологічної готовності як особистість, якій притаманні: стійкість і чіткість службової спрямованості на свідоме і добросовісне виконання наказів у процесі проведення службово-бойової діяльності, моральна нормативність поведінки, висока потреба до подолання труднощів і досягнення поставленої мети, емоційно-позитивне усвідомлене ставлення до виконання службово-бойового завдання в небезпечній для життя обстановці, високий рівень поведінкової регуляції, здатність

побудувати процес спілкування, вміння встановити психологічний контакт, дати раду власним почуттям, поставити перед собою цілі та завдання, ефективно їх реалізувати і отримати емоційне задоволення від процесу та результату діяльності.

Проведений регресійний аналіз дозволив скласти наступне рівняння регресії для прогнозування ПГО у військовослужбовців строкової служби НГУ до СБД при проведенні АТО:

Психологічна готовність військовослужбовців строкової служби = $106,720 + 2,249M8 - 0,262M9 - 1,004M11 + 0,134M12 - 3,487OAP + 8,056MH + 5,685C - 5,567G - 5,696I - 1,477M - 6,3646Q2 - 3,628Q3 + 7,365Cсзв + 2,174Iз + 3,828DT + 6,419Pl - 5,765M - 15,021Op + 6,507Ip + 1,251Ц - 1,956C + 0,258Cм + 2,704B + 0,025, (1.3)$ де 106,720 – константа, M8 – «Потреба у впливовості і владі, прагнення керувати іншими», M9 – «Потреба у розмаїтті, перервах і стимуляції, прагнення уникати рутини», M11 – «Потреба у самовдосконаленні, рості і розвитку як особистості», M12 – «Потреба в цікавій, суспільно корисній праці» (методика Ш. Річі, П. Мартіна), «OAP» – «особистісний адаптаційний потенціал», «MH» – «Моральна нормативність» (методика А.Г. Маклакова), «C» – «Емоційна нестабільність-емоційна стабільність», «G» – «Низька нормативність поведінки-висока нормативність поведінки», «I» – «Жорсткість-чутливість», «M» – «Практичність-мрійливість», «Q2» – «Конформізм-нонконформізм», «Q3» – «Низький самоконтроль-високий самоконтроль» (методика Р. Кеттелла), «Cсзв» – «Схильність до самозвинувачень», «Iз» – «Інтернальність в сфері здоров'я», «DT» – «Готовність до діяльності, пов'язаної з подоланням труднощів» (методика «Локус контролю» (у модифікації Є. Г. Ксенофонтової)), «Pl» – «Планування», «M» – «Моделювання», «Op» – «Оцінювання результатів» (опитувальник В. Моросанової), «Ip» – «Інтегральний показник загальних розумових здібностей» (тест Вандерліка), «Ц» – «Ціннісно-смилова організація особистості», «C» – «Самовладання», «Cм» – «Самостійність», «B» – «Загальний показник вольової організації особистості» (методика М. С. Гуткіна, Г. Ф. Міхальченко), 0,025 – похибка прогнозування (не використовується у розрахунках цільової психологічної готовності військовослужбовців строкової служби).

Як бачимо з даного рівняння регресії, позитивний вклад у розвиток цільової ПГО у військовослужбовців строкової служби до

СБД при проведенні АТО чинять: потреба у впливовості і владі, прагнення керувати іншими – показник конкурентної напористості, потреба в цікавій, суспільно корисній праці, моральність, емоційна стабільність, інтернальність в сфері здоров'я, готовність до діяльності, пов'язаної з подоланням труднощів, планування, розумові здібності, воляова організація особистості. Негативний внесок роблять: низька нормативність поведінки, низький самоконтроль, ригідність та мрійливість. На основі отриманих даних військовослужбовцям строкової служби з високим рівнем сформованості цільової ПГО притаманні: моральна нормативність поведінки, висока потреба до подолання труднощів і досягнення поставленої мети, емоційно-позитивне усвідомлене ставлення до виконання службово-бойового завдання в небезпечній для життя обстановці, високий рівень поведінкової регуляції, високо розвинене вміння мобілізувати себе в

складній ситуації, здатність зосередити сили на виконанні поставленого завдання, висока наполегливість, сміливість, рішучість, цілеспрямованість, завзятість в подоланні виниклих труднощів, самовладання.

Висновки

1. Для оцінки рівня цільової психологічної готовності особистості військовослужбовців НГУ до службово-бойової діяльності в процесі проведення АТО поряд з психодіагностичними методиками варто використовувати розроблену шкалу експертної оцінки, яка складається з таких компонентів: «Мотивація обов'язку», «Професійна витривалість», «Професійне співробітництво», «Професійна компетентність», «Самомобілізація».

2. Прогнозування цільової ПГО у військовослужбовців НГУ до СБД в умовах проведення АТО доцільно здійснювати з використанням рівнянь регресії, розроблених окремо для кожної категорії військовослужбовців НГУ.

Список література

1. Анцупов, А.Я. Словарь конфликтолога / А.Я. Анцупов, А.И. Шипилов. – СПб.: Питер, 2006. — 526 с.
2. Бодров, В.А. Психология профессиональной пригодности: Учебное пособие для вузов / В.А. Бодров. – М.: ПЕР СЭ, 2001. – 260 с.
3. Головин, С.Ю. Словарь практического психолога / С.Ю. Головин. – Минск: Харвест, 1998. – 799 с.
4. Деркач, А. А. Профессионализм деятельности в особых и экстремальных условиях / А. А. Деркач, С. Гремлинг, С. Ауэрбах. – М. : Изд-во РАГС, 1998. – 223 с.
5. Макшанцева, Л.В. Экспертная деятельность психолога: Учебное пособие. Л.В. Макшанцева. – М.: МГПУ, 2010. – 124 с.
6. Приходько, И. И. Разработка шкалы экспертной оценки специалиста экстремального вида деятельности для определения психологической безопасности личности / И. И. Приходько // «Вестник Командно-инженерного института МЧС Республики Беларусь». – Минск, 2013. – Вып. 2 (18). – С. 199-207.
7. Романова, Е.С. Психодиагностика: Учебное пособие [Текст] / Е.С. Романова. – СПб.: Питер, 2011. – 400 с.

Penkova N., senior teacher

PREDICTION OF TARGET PSYCHOLOGICAL READINESS MILITARY PERSONNEL TO UKRAINE NATIONAL GUARD SERVICE AND COMBAT ACTIVITIES IN THE PROCESS OF COUNTER-TERRORIST OPERATIONS USING THE METHOD OF EXPERT EVALUATION

The results of empirical research with the use of peer review, by which developed the scale of the target definition of psychological readiness of National Guard troops to Ukraine service and combat activity during the counterterrorist operation. Their structures consists of five blocks, repeating the target structure model of psychological readiness of the individual soldier to Ukraine National Guard service and combat activity during the counterterrorist operation, and have the same titles of "Motivation duty", "Professional endurance", "Professional cooperation", "Professional competence", "Self-mobilization". Using correlation analysis compared the results of expert evaluation target psychological readiness to military service and combat activity during the counterterrorist operation of psychodiagnostic data obtained using a test battery (containing 8 methods). To predict the level of psychological readiness of National Guard troops to Ukraine service and combat activities in terms of the antiterrorist operation proposed regression soldiers from different socio-professional status.

Keywords: psychological readiness, the target model, soldier, anti-terrorist operation, expert evaluation.